

TYT - AYT

TARİH
VIDEO DERS KİTABI**MİLLÎ MÜCADELE****ÜNİTE**
20

● Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı (19 Mayıs 1919)

- ▶ Mustafa Kemal'in arkadaşlarıyla İstanbul'dan Anadolu'ya geçmek için çareler aradığı sırada Karadeniz bölgesinde Pontus Rum çetelerinin Türk ve Müslüman halka saldırıları artmıştı.
- ▶ Yaşanan çatışmalardan Türkleri sorumlu tutan İngiltere, bölgede huzur ve güvenlik sağlanmadığı takdirde bölgeyi işgal edeceğini İstanbul Hükûmeti'ne bir nota ile bildirmişti.
- ▶ Padişah ve Hükûmet tarafından güvenilir ve iyi bir asker olarak tanınması, İttihatçıların siyasetine uzak duran bir komutan olarak bilinmesi gibi nedenlerle Mustafa Kemal Paşa, **9. Ordu Müfettişliği**'ne tayin edilmiştir.
- ▶ Olağanüstü yetkilerle donatılıp sivil makamlara da emretme yetkisi verilen Mustafa Kemal Paşa'nın görevleri şunlardır:
  - Görevi Samsun ve civarında güvenliği sağlamak,
  - Osmanlı birliklerinin Mondros Ateşkes Anlaşması gereği dağıtılmasını hızlandırmak,
  - Türklerin elinde kalan silah ve cephaneyi toplamaktır.

Not

Mustafa Kemal bu görevleri kabul etmiş ancak, uygulamamıştır. Kendisine verilen yetkiyi Milli Mücadele'yi örgütlemek için kullanmıştır.

- ▶ Mustafa Kemal Paşa, İzmir'in Yunanlar tarafından işgal edilmesinden bir gün sonra, 16 Mayıs 1919'da Bandırma Vapuru ile Samsun'a doğru hareket etmiştir.
- ▶ 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkan Mustafa Kemal, İstanbul Hükûmeti'ne gönderdiği ilk rapor olan **Samsun Raporu**'nda bölgedeki olayların sorumlusunun Rumlar olduğunu, Türk halkının millî bağımsızlık için birleşerek İzmir'in işgalini protesto etmesi gerektiğini bildirmiştir.
- ▶ Mustafa Kemal Paşa, müfettişlik bölgesindeki komutanlarla temasa geçtikten sonra Anadolu içlerine doğru yola çıkmış ve **ilk durağı Havza** olmuştur.

● Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919)

- ▶ 25 Mayıs'ta Havza'ya ulaşan Mustafa Kemal Paşa, askerî ve mülki erkânla, Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetlerine hitaben hazırladığı Havza Genelgesi ile halkı işgallere karşı bilgilendirip ulusal bilinci oluşturmak istemiştir.

Mustafa Kemal Paşa, Havza Genelgesi ile;

- İzmir, Aydın ve Manisa işgallerini kınayan mitingler düzenlenmesini,
- İtilaf Devletleri ile Osmanlı Hükûmeti'ne işgalleri kınayan telgraflar çekilmesini,
- Hristiyan vatandaşlara karşı saldırıdan kaçınılmasını,
- Yapılan çalışmaların 9. Ordu Müfettişliğine bildirilmesini istemiştir.

- ▶ Havza Genelgesi sonrasında Mustafa Kemal Paşa'nın isteğiyle ilki Havza'da olmak üzere İzmir'in işgalini kınayan mitingler düzenlenerek millî bilincin oluşturulmasına çalışılmıştır.
- ▶ Havza Genelgesi sonrası Harbiye Nazırlığı tarafından İstanbul'a çağrılan Mustafa Kemal Paşa, bu çağrıya uymayarak Amasya'ya geçmiştir.

Not

Mustafa Kemal'in Havza Genelgesi'nde Hristiyan halka karşı saldırılardan kaçınılmasını istemesi, haklı iken haksız duruma düşülmesini ve Mondros Ateşkesi'nin 7. maddesinin uygulanmasına sebep oluşmasını engelleme amacına yöneliktir.

● Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

- ▶ 19 Mayıs 1919'da Samsun'a gelen Mustafa Kemal Paşa, 14 Haziran 1919'da **Müdâfaa-i Hukuk Derneği**ni kurup Amasya Genelgesi'nin hazırlık çalışmalarını başlatmıştır
- ▶ 22 Haziran 1919'da **Mustafa Kemal Paşa** dışında **Rauf Bey**'in, **Refet (Bele) Bey**'in ve **Ali Fuat Paşa**'nın imzası, **Kâzım Paşa** ve **Mersinli Cemal Paşa**'nın onayı ile yayımlanan Amasya Genelgesi'nin maddeleri şu şekildedir:

1. Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
2. İstanbul Hükûmeti üzerinde olduğu sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.

Not

1. ve 2. maddeler Milli Mücadele hareketinin gerekçesini ortaya koymuştur.

3. Milletin bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.

Not

Milli Mücadele'nin yönteminin ifade edildiği bu madde ile ilerde ulusal egemenliğe dayalı bir yönetim kurulacağını ilk işareti verilmiştir. Bu nedenle genelgeye ihtilal bildirisi özelliği katmıştır.

4. Milletin durumunu saptamak ve sesini dünyaya duyurmak için her türlü etki ve denetimden uzak millî bir kurulun varlığı gereklidir.

Not

Temsil Heyeti'nden ilk kez bahsedilmiştir.

5. Anadolu'nun her yönden en güvenilir yerlerinden biri olan Sivas'ta millî bir kongre düzenlenecektir. Bu amaçla tüm Osmanlı illerinin her livasından, parti itilafları göz önünde tutulmadan, yetenekli ve milletin takdirini kazanmış üç kişinin seçilerek yola çıkarılması gereklidir. Her ihtimale karşı bu durum millî bir sır olarak saklanacak, yolculuk gizli tutulacaktır.

Not

Millî Mücadele hareketi halka mal edilmek istenmiştir.

6. Doğu illeri adına 10 Temmuz'da Erzurum'da bir kongre toplanacaktır. O güne kadar diğer il temsilcileri Sivas'a ulaşabilirlerse, Erzurum Kongresi temsilcileri de Sivas'ta yapılacak genel kongreye katılmak üzere yola çıkacaklardır.
7. Askerî ve millî örgütler hiçbir şekilde dağıtılmayacak, komuta devredilmeyecektir. Komutanlar silah, cephane ve diğer araç gereçleri hiçbir şekilde elden çıkarmayacaklardır.

Not

Mustafa Kemal'in işgallere karşı silahlı direnişi düşündüğünü gösterir.

- Bu genelge millî egemenliğe dayalı yeni Türk devletinin kurulması yolunda atılan ilk adımdır.
- Genelgede **Millî Mücadele'nin amacı, gerekçesi ve yöntemi** açıklanmıştır.
- İtilaf Devletleri, Amasya Genelgesi'nin yayımlanması sonrasında İstanbul Hükûmeti'ne baskı uygulayarak Mustafa Kemal Paşa'nın görevden alınmasını istemiştir.
- İstanbul Hükûmeti'nin İstanbul'a geri dönmesine dair baskı ve emirlerini reddeden Mustafa Kemal Paşa, Amasya'dan hareket ederek 3 Temmuz 1919'da Erzurum'a ulaşmıştır.
- Dönemin dâhiliye nazırı (içişleri bakanı) Ali Kemal tarafından görevinden alınan Mustafa Kemal Paşa bu gelişme üzerine 8/9 Temmuz 1919 gecesi çok sevdiği askerlik görevinden istifa ederek **sine-i millete** dönme kararı almıştır.
- Erzurum'da bulunan 15. Kolordunun komutanı Kâzım Karabekir, tüm görevlerinden istifa eden Mustafa Kemal Paşa'ya hitaben söylediği "**Ben ve kolordum, emrinizdeyiz paşam.**" sözü ile Millî Mücadele'nin liderinin Mustafa Kemal Paşa olduğunu ordu ve millet adına ilan etmiştir.

● Erzurum Kongresi (23 Temmuz-7 Ağustos 1919)

- Erzurum Kongresi, Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyetinin katkılarıyla toplanmıştır.
- Kongrenin toplanma amacı Doğu Anadolu'da Ermeni Devleti ve Doğu Karadeniz'de Pontus Rum Devleti kurulma çalışmalarına karşı alınacak önlemleri kararlaştırmak ve gerekli işbirliğini sağlamaktır.
- Kongre doğu illerinden gelen temsilcilerin katılımıyla 23 Temmuz'da çalışmalarına başlamıştır.

Not

Bu durum kongrenin toplanış amacı ve şekli bakımından bölgesel nitelikli olduğunu gösterir.

- Erzurum delegeleri Binbaşı Kazım Bey ve Cevat Bey istifa ederek yerlerine Mustafa Kemal ve Rauf Bey seçilmiş, böylelikle kongreye katılabilmeleri sağlanmıştır.
- 23 Temmuz 1919'da başlayan Erzurum Kongresi'nde Mustafa Kemal Paşa oy birliğiyle başkan seçilmiştir.

Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar şunlardır:

- Millî sınırlar içinde bulunan vatan bir bütündür, bölünemez.
- Her türlü işgale karşı, Osmanlı Hükûmeti'nin dağılması hâlinde millet, hep birlikte direniş ve savunmaya geçecektir.
- Kuvay-i Millîye'yi etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.
- Vatanın ve istiklalin korunmasına merkezî hükûmetin gücü yetmediği takdirde, geçici bir hükûmet kurulacaktır (Kurulacak hükûmetin üyeleri, millî kongre tarafından seçilecek; kongre toplanmamışsa bu seçimi Temsil Heyeti yapacaktır).
- Azınlıkta siyasi hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozacak imtiyazlar verilemez.
- Manda ve himaye kabul olunamaz.
- Millî Meclisin (Mebusan Meclisi) derhâl toplanması ve hükûmet işlerinin meclis denetiminde yürütülmesi için çalışılacaktır.
- İşgal amacı taşımayan devletlerden yardım alınacaktır.
- Erzurum Kongresi, **toplanış şekli ve toplanış amacı bakımından bölgesel, aldığı kararlar bakımından ulusal** nitelikli bir kongre olmuştur.
- Kongrede **ilk kez millî sınırlar ve yeni bir hükûmet** kurmaktan söz edilmiştir.
- Yine **manda ve himaye konusu ilk kez** Erzurum Kongresi'nde **reddedilmiştir**.
- Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki tüm millî cemiyetler, **Doğu Anadolu Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti** adıyla birleştirilmiştir.
- Erzurum Kongresi, kongrede alınan kararların uygulanabilmesi amacıyla Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde 9 kişilik **Temsil Heyeti** seçilmesiyle sona ermiştir.

TYT - AYT

TARİH
VIDEO DERS KİTABI**MİLLÎ MÜCADELE**ÜNİTE
20

● Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919)

- ▶ Sivas Kongresi'nin toplanma kararı Amasya Genelgesi'nde alınmıştır.
- ▶ Mustafa Kemal, Erzurum'da oluşturulan Temsil Heyeti'nden bazı üyelerle birlikte 2 Eylül 1919'da Sivas'a gelmiştir.
- ▶ İtilaf Devletlerinin baskısı altındaki İstanbul Hükûmeti, Elâzığ Valisi Ali Galip ve Ankara Valisi Muhittin Paşa'ya Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları hakkında tutuklama emri vererek Sivas Kongresi'nin toplanmasını engellemeye çalışmıştır. Ancak Sivas halkının Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarına sahip çıkması nedeniyle başarılı olamamıştır.
- ▶ 4 Eylül 1919'da tüm yurttan gelen delegelerin katılımıyla Sivas Lisesinde toplanan kongrede, Mustafa Kemal Paşa oy çokluğuyla başkan seçilmiştir.

Not

Sivas Kongresi başlarken Amerikan mandası ve Mustafa Kemal'in kongre başkanı seçilmesi konuları büyük tartışmalara yol açmıştır.

▶ 11 Eylül 1919'da sona eren kongrede;

- Milletin bütünlüğü ve bağımsızlığını sağlamak amacıyla Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar aynen kabul edilmiştir.
- Anadolu'nun işgalini önlemek amacıyla kurulan tüm millî cemiyetler, **Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti** adıyla birleştirilmiştir.

Not

Böylece Milli Mücadele'yi tek merkezden yönetme imkanına kavuşulmuştur.

- Millî Meclisin toplanması konusunda yapılan çalışmaların hızlandırılması kararı alınmıştır.
- Temsilciler Kurulu üye sayısı dokuzdan on altıya çıkarılarak bu kurul ulusal hâle getirilmiştir.

Not

Temsil Heyeti'nin kurulma süreci;

- İlk kez Amasya Genelgesi'nde bahsedilmiş,
- Erzurum Kongresi'nde bölgesel olarak kurulmuş,
- Sivas Kongresi'nde tüm yurdu temsil eder hale getirilmiştir.
- ▶ Sivas Kongresi; **toplanma şekli, toplanma amacı ve alınan kararlar bakımından ulusal bir kongredir.**
- ▶ Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar, bu kongrede aynen kabul edilerek ulusal hâle getirilmiştir.

- ▶ Manda ve himaye kesin olarak reddedilerek tam bağımsızlık için mücadele edileceği vurgulanmıştır.
- ▶ Temsil Heyetinin yayın organı olarak **İrade-i Milliye** gazetesinin kurulması kararlaştırılmıştır. İrade-i Milliye gazetesi, Millî Mücadele konusunda halkı doğru bilgilendirme yolunda önemli görev üstlenmiştir.
- ▶ Temsil Heyeti, **ilk yürütme yetkisini** kullanarak **Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Kuvay-i Milliye Komutanlığına** getirmiştir.
- ▶ Mustafa Kemal Paşa liderliğinde kurulan Temsil Heyeti, İstanbul Hükûmeti'nin başında bulunan Damat Ferit Paşa istifa etmediği sürece Anadolu ile İstanbul arasındaki telgraf iletişimini keseceğini ilan edince Damat Ferit Paşa Hükûmeti istifa etmiştir.
- ▶ Damat Ferit Paşa Hükûmeti'nin yerine Ali Rıza Paşa Hükûmeti'nin kurulması, **Temsil Heyetinin ilk siyasi başarısı** olarak kabul edilir.

● Millî Mücadele Dönemi'nde Düzenlenen Yerel Kongreler

- ▶ Mondros Ateşkes Antlaşması sonrası başlayan işgaller karşısında İstanbul Hükûmeti teslimiyetçi bir politika izleyince Türk halkı, bulunduğu bölgeyi düşman işgalinden kurtarmak amacıyla yerel (bölgesel) kongreler düzenlemiştir.
- ▶ Bölgelerinde çoğunluğun Türk olduğunu kanıtlayarak Wilson İlkeleri'ne göre bulundukları bölgenin Türklere verilmesini talep eden yerel kongreler; Kuvay-i Milliye birliklerine silah, cephane, insan desteği verme ve işgallere karşı ortak cephe kurma gibi kararlar almışlardır.
- ▶ Ardahan, Balıkesir, Alaşehir, Edirne, Lüleburgaz, Trabzon, Nazilli, Afyon, Pozantı vb. yerlerde yapılan kongreler, Türk halkının işgaller karşısında bilinçlenmesi açısından önemli bir yere sahip olmuştur.

● Balıkesir Kongresi

- ▶ Mehmet Vehbi (Bolak) Bey ve Hacim Muhittin (Çarıklı) Bey'in girişimleriyle düzenlenen Balıkesir Kongresi, 1919-1920 yılları arasında toplam beş kez yapılmıştır.
- ▶ Padişaha bağlılık bildirilen kongrede, Yunan işgaline karşı Batı Anadolu'daki güçlerin birleştirilmesi ve seferberlik ilan edilmesi kararları alınmıştır.

Not

Balıkesir Kongresi'nde padişaha bağlılık bildirilmesi ulusal egemenlik anlayışının gelişmediğini gösterir.

● Alaşehir Kongresi

- Hacim Muhittin Bey'in girişimleriyle 16-25 Ağustos 1919'da toplanan Alaşehir Kongresi'nde, saltanata ve halifeliğe bağlılık vurgusu yapıldı. İstanbul Hükûmeti'ne bağlı yarı özerk bir siyasi yapı oluşturularak vergi toplayıp Kuvay-i Millîye birliklerine asker ve silah temin edilmesi kararı alınmıştır.
- Yunan işgaline karşı başta İtalya olmak üzere İtilaf Devletleri ile görüşülebileceği ifade edilmiştir.

● Nazilli Kongresi

- Aydın, Muğla, Denizli, Isparta, Burdur ve Antalya illerindeki millî kuvvetlerin askerî ve ekonomik eksikliklerinin giderilmesi için Ağustos 1919'da düzenlenen Nazilli Kongresi'ne **Galip Hoca** takma ismiyle **Celal (Bayar)** Bey öncülük etmiştir.

● Afyon Kongresi

- 2 Ağustos 1920'de düzenlenen Afyon Kongresi'ne Uşak, Nazilli, Afyon, Konya Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ile Büyük Millet Meclisini temsilen Mustafa Kemal Paşa katılmıştır.
- Batı Anadolu'da düzenlenen son kongre olan Afyon Kongresi ile bölgedeki tüm millî cemiyetlerin Büyük Millet Meclisine bağlanması kararı alınmıştır.

● Pozantı Kongresi

- 5 Ağustos 1920'de düzenlenen Pozantı Kongresi'ne Büyük Millet Meclisi adına Mustafa Kemal Paşa ve Fevzi (Çakmak) Paşa katılmıştır.
- Güney Cephesi'ndeki millî kuvvetlerin Büyük Millet Meclisine bağlanması kararı alınan Pozantı Kongresi, **Millî Mücadele Dönemi'nde düzenlenen son kongredir.**

● Amasya Görüşmeleri (20–22 Ekim 1919)

- Sivas Kongresi sonrasında İstanbul'da görev yapan Damat Ferit Paşa Hükûmeti'nin istifa etmesi üzerine kurulan Ali Rıza Paşa Hükûmeti, Bahriye Nazırı Salih Paşa başkanlığındaki bir heyeti, Temsil Heyeti ile görüşmesi için görevlendirmiştir.
- **Mustafa Kemal, Rauf Orbay ve Bekir Sami Beyler ile Salih Paşa arasında 20-22 Ekim 1919'da yapılan görüşmelerde alınan kararların bazıları şunlardır:**
  1. Hiçbir himaye ve manda kabul edilmeyecektir. Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığı korunacaktır.
  2. Müslüman olmayan topluluklara, devletin siyasi egemenliğini ve sosyal dengesini bozacak ayrıcalıklar verilmeyecektir.

3. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, İstanbul Hükûmeti'nce tanınacaktır.
4. İtilaf Devletleri'yle yapılacak barış görüşmelerine Temsil Heyeti'nin de uygun gördüğü temsilciler gönderilecektir.
5. Osmanlı Mebusan Meclisinin güvenlik bakımından İstanbul'da toplanması uygun olmadığından Anadolu'nun güvenli bir yerinde toplanmalıdır.

Not

Amasya Görüşmesi'nin en önemli sonucu, Osmanlı Hükûmeti'nin Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile Temsil Heyetinin varlığını ilk kez tanınmasıdır.

- Mebusan Meclisinin İstanbul dışında toplanması hükmü, Kanun-ı Esasi'ye uygun olmadığı gerekçesiyle kabul edilmemiştir. Osmanlı yönetimi sadece Mebusan Meclisinin açılmasını uygulamaya koymuştur.

● Temsil Heyeti'nin Ankara'ya Gelmesi (27 Aralık 1919)

- Mebusan Meclisinin İstanbul'da açılması kararlaştırıldıktan sonra Mustafa Kemal Paşa, 16-28 Kasım 1919'da Sivas Komutanlar Toplantısı'nı düzenleyerek Amasya Görüşmeleri sonrasında izlenecek yol konusunda arkadaşları ile fikir alışverişinde bulunmuştur.
- Sivas Komutanlar Toplantısı'nda, Millî Mücadele Hareketi'ni yürütmek amacıyla bir merkez belirlenmesi konusu gündeme gelmiş, yapılan görüşmeler sonucunda Ankara'nın Millî Mücadele'nin merkezi olması kararlaştırılmıştır.

► Ankara'nın merkez seçilmesinde;

- Anadolu'nun ortasında ve güvenli bir yerinde olması,
- haberleşme olanaklarının iyi olması,
- demiryolunun Ankara'ya kadar ulaşması,
- mücadelenin verileceği Batı Cephesi'ne yakın olması

etkili olmuştur.

● Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak-ı Millî (12–28 Ocak 1920)

- Amasya Görüşmelerinde alınan karar gereği Mebusan Meclisi'nin açılması için seçimler yapılmıştır.

Not

Mustafa Kemal yapılan seçimlerde Erzurum milletvekili seçilmiştir.

- Son Osmanlı Mebusan Meclisi adıyla anılacak Meclis'e güvenlik nedeniyle katılamayan Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'a gidecek arkadaşlarını Ankara'da toplamış ve onlardan üç istekte bulunmuştur:

TYT - AYT

TARİH
VIDEO DERS KİTABI

- Temelinin Erzurum ve Sivas kongrelerinde atıldığı Misak-ı Milli'nin ilan edilmesi
- Kendisinin meclis başkanı seçilmesi
- Meclis çalışmalarında ortak hareket edilmesi amacıyla Müdâfaa-i Hukuk Grubu'nun kurulması
- İtilaf Devletleri, kendi istekleri doğrultusunda kararlar alırdabileceklerine inandıkları Mebusan Meclisinin toplanması aşamasında engelleyici bir tutum içine girmemiştir.
- 12 Ocak 1920'de açılan Mebusan Meclisinde, Millî Mücadele Hareketi'nde yer alan mebuslar (milletvekilleri) Mustafa Kemal Paşa'nın isteklerinden ikisini yerine getirmemişlerdir.
- Mustafa Kemal Paşa'yı başkan seçmeyen mebuslar, Müdâfaa-i Hukuk Grubu yerine **Felah-ı Vatan Grubu**'nu (Vatanın Kurtuluşu Grubu) kurmuşlardır.
- Son Osmanlı Mebusan Meclisi, 28 Ocak 1920'de yaptığı gizli bir toplantıda, **Misak-ı Millî** (Millî Ant) metnini kabul etmiştir.

Misak-ı Millî'nin bazı maddeleri şunlardır:

1. Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateskes Anlaşması'nı imzaladığı (30 Ekim 1918) tarihte düşman işgaline uğramamış yerler bir bütündür, bölünemez.
  2. Halkın oyu ile anavatana katılan üç sancak; Kars, Ardahan ve Batum'da gerekirse yine halk oylamasına başvurulabilir.
  3. Batı Trakya'nın durumu halkın serbestçe vereceği oya göre belirlenmelidir.
  4. İstanbul ve Marmara Denizi'nin güvenliği her türlü tehlikeden korunmalıdır. Bu esas kabul edildikten sonra ticaret gemilerinin Çanakkale ve İstanbul Boğazları'ndan geçişi, ilgili devletlerin birlikte verecekleri karara bağlıdır.
  5. Azınlık hakları komşu ülkelerdeki Müslüman halkın da aynı haklardan yararlanması şartıyla kabul edilecektir.
  6. Millî ve ekonomik gelişmemizi engelleyen siyasi, adli ve mali sınırlamalar (kapitülasyonlar) kaldırılmalıdır.
- Millî Mücadele'nin temel programının ifade edildiği Misak-ı Millî kararlarıyla İtilaf Devletleri ile yapılacak barışın temel esasları ilan edilmiştir.

Not

Misak-ı Millî'de kapitülasyonlar, azınlıklar, boğazlar, sınırlar, referandum konularında kararlar yer alırken ulusal egemenlik anlayışına yönelik bir karar yer almamıştır.

MİLLÎ MÜCADELEÜNİTE
20**İstanbul'un Resmen İşgali (16 Mart 1920)**

- İtilaf Devletleri, kontrolleri altındaki İstanbul'da toplanan meclisten böyle kararların alınmasını beklemedikleri için Misak-ı Milli'nin ilanına tepki göstererek İstanbul Hükûmeti'ne ve Meclis'e kararların geri alınması için baskı yapmışlardır.
- Baskılar karşısında istifa eden Ali Rıza Paşa yerine **Salih Paşa** Hükûmeti kurulmuştur.
- İtilaf Devletleri baskılarını artırarak 16 Mart 1920'de İstanbul'u resmen işgal etmişlerdir
- İlk olarak Şehzadebaşı Karakoluna çıkan işgal kuvvetleri daha sonra Millî Mücadele yanlısı mebus, asker ve gazetecileri tutuklatarak bunların bir kısmını Malta Adası'na sürgüne göndermiştir.
- İtilaf Devletleri, İstanbul'un işgali sırasında İstanbul'un değişik yerlerine "işgalin geçici olduğunu, Millî Mücadele Hareketi'nin sona ermesi durumunda işgalin sona erdirileceğini" yazan bildiriler asarak Millî Mücadele Hareketi'ni önlemek istemişlerdir.
- Yaşanan gelişmeler üzerine 11 Nisan 1920'de Padişah Vahdettin'in buyruğuyla Mebusan Meclisi dağıtılmıştır. İstanbul'da toplanacak bir meclisin özgür iradeyle karar alamayacağını ifade eden Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'un işgalinden sonra 19 Mart 1920 tarihinde bir genelge yayımlayıp yeni meclisin Ankara'da toplanacağını ilan etmiştir.
- İstanbul'un işgalini **Manastırlı Hamdi Bey**'in telgrafıyla öğrenen Mustafa Kemal, İtilaf Devletleri parlamentolarına çektiği telgraflarla işgali protesto etmiştir.
- Aynı zamanda askerî ve sivil makamlardan İstanbul ile haberleşmenin hemen kesilmesini, İstanbul'da yapılan tutuklamalara karşın Anadolu'da bulunan İtilaf Devletleri subaylarının tutuklanmasını istemiştir.
- İtilaf Devletleri'nin Anadolu'ya asker nakletmelerini engellemek için de Geyve ve Ulukışla civarındaki köprü ve demiryollarının tahrip edilmesi gibi önlemler alınmıştır.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN AÇILMASI (23 Nisan 1920)

- Büyük Millet Meclisi (BMM), Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'un resmen işgali sonrası yayımladığı genelge doğrultusunda ülke genelinde zor şartlar altında yapılan seçimlerle belirlenen yeni mebuslar ile İstanbul'dan kaçmayı başaran mebusların katılımıyla 23 Nisan 1920'de Ankara'da açılmıştır.